

राष्ट्रिय बीमा संस्थान
प्रशासन सेवा, तह ५, सहायक क पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

यो पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छः

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा पूर्णाङ्क :- २००
द्वितीय चरण:- अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा (Written Examination) पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	अंक X प्रश्न संख्या	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान, गणित र कार्यालय व्यवस्थापन	१००	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक	२५ प्रश्न X १ अंक = २५	२ घण्टा
				विषयगत	१३ प्रश्न X ५ अंक = ६५	३०
					१ प्रश्न X १० अंक = १०	मिनेट
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	८ प्रश्न X ५ अंक = ४०	३
					६ प्रश्न X १० अंक = ६०	घण्टा

द्वितीय चरण:- अन्तर्वार्ता

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य:-

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुबै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइएअनुसार हुनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- परीक्षार्थीले वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्नको उत्तर लेखदा अंग्रेजी ठूलो अक्षर (Capital letter) A,B,C,D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षर (Small letter) a, b, c, d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

राष्ट्रिय बीमा संस्थान

प्रशासन सेवा, तह ५, सहायक क पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको

पाठ्यक्रम

७. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा दुई भन्दा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ ।
८. विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका उत्तरपुस्तिकाहरू फरक हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
९. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयवस्तुमा जसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
१०. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
११. पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति:- २०७९/१२/०३

राष्ट्रिय बीमा संस्थान
प्रशासन सेवा, तह ५, सहायक क पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र : सामान्य ज्ञान, गणित र कार्यालय व्यवस्थापन

खण्ड 'क' : सामान्य ज्ञान

(२५ प्रश्न X १ अंक = २५)

१. नेपालको संविधान
२. नेपालको इतिहास, भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, राजनैतिक, जनसंख्या, साहित्य, धर्म संस्कृति, वातावरण, सूचना प्रविधि, खेलकुद तथा विज्ञान सम्बन्धी जानकारी
३. नेपालमा योजनाबद्ध विकास तथा आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
४. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय समसामयिक गतिविधिको जानकारी
५. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू
६. दक्षिण एसियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन (सार्क), संयुक्त राष्ट्र संघ, विश्वबैंक, अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष (IMF), आसियान, विमस्टेक र एसियाली विकास बैंक
७. पुँजी बजार र बीमा सम्बन्धी जानकारी
८. Association of Insurers and Re-insurers in Developing Countries (AIRDC)
९. राष्ट्रिय बीमा संस्थान सम्बन्धी जानकारी

खण्ड 'ख' : गणित

(५ प्रश्न X ५ अंक = २५)

१. ऐकिक नियम (Unitary Method), प्रतिशत (Percentage), नाफा नोक्सान (Profit & Loss), साधारण तथा चक्रवर्ति व्याज (Simple & Compound Interest), मिश्रहास (Compound depreciation), जनसंख्या वृद्धि (Population growth), मुद्रा विनिमय (Money exchange), अनुपात तथा समानुपातिक (Ratio and Proportion), क्षेत्रफल (Area), श्रेणी (Series), समीकरण (Equation)
२. तथ्याङ्क (Statistics): तथ्याङ्क संकलन, तथ्याङ्क संकलन गर्ने तरिकाहरू, Classification, Tabulation, Presentation, Chart and Graph, औसत (Mean), मध्यिका (Median), बहुलक (Mode), मानक विचलन (Standard deviation), सहसम्बन्ध (Correlation), प्रतिगमन (Regression), सभाव्यता (Probability)

राष्ट्रिय बीमा संस्थान
प्रशासन सेवा, तह ५, सहायक क पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

खण्ड 'ग' : कार्यालय व्यवस्थापन र लेखा

(८ प्रश्न X ५ अंक = ४०)

(१ प्रश्न X १० अंक = १०)

१. कार्यालय, कार्यालय वातावरण, कार्यालय लेआउट (Office Layout)
२. दर्ता, चलानी र फाइलिङ्ग
३. पत्र लेखन, परिपत्र, टिप्पणी, बैठक व्यवस्थापन र माइन्सूटिङ्ग
४. अभिलेख व्यवस्थापन
५. व्यवस्थापन:- अवधारणा, कार्य र व्यवस्थापनका सिद्धान्तहरू
७. रणनीतिक व्यवस्थापन
८. सेवा प्रवाह व्यवस्थापन
९. सार्वजनिक वडापत्र
१०. सामूहिक सौदाबाजी र ट्रेड यूनियन
११. मानव संशाधन व्यवस्थापन तथा यस्का कार्यहरू
१२. बजार व्यवस्थापन कार्य सम्बन्धी जानकारी
१३. ग्राहक सम्बन्ध व्यवस्थापन
१४. लेखा:- लागत लेखा, वित्तीय लेखा तथा व्यवस्थापन लेखा
१५. लेखाका सिद्धान्तहरू
१६. गोश्वरा भौचर, लेजर, बैंक नगदी किताब, खर्चको फाटवारी, बजेटसीट
१७. सन्तुलन परीक्षण (Trial Balance), नाफा नोक्सान (Profit and Loss A/C), वासलात (Balance Sheet), नगद प्रवाह विवरण (Cash Flow Statement)
१८. व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS)
१९. नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मापदण्ड (NFRS)
२०. जिन्सी व्यवस्थापन
२१. आन्तरिक नियन्त्रण, आन्तरिक लेखा परीक्षण र बाह्य लेखा परीक्षण
२२. कर:- अवधारणा, प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष कर, करका सिद्धान्त, भन्सार शुल्क
२३. सार्वजनिक संस्थान (Public Enterprises) को अवधारणा, महत्व र कार्यहरू, बहुदेशीय संस्था (Multinational Company), सहकारी संस्था (Cooperative Societies), एकलौटी व्यवसाय, (Sole Trading Concern), साझेदारी व्यवसाय (Partnership Firm) र संयुक्त पूँजी कम्पनी (Joint Stock Company)
२४. परियोजना विश्लेषण तथा मूल्यांकन सम्बन्धी सामान्य ज्ञान
२५. समसामयिक विषय:
 - २५.१ सुशासन, सामाजिक न्याय र समानता
 - २५.२ विद्युतीय अपराध
 - २५.३ आर्थिक वृद्धि तथा आर्थिक विकास
 - २५.४ दीगो विकास, वातावरण, जलवायु परिवर्तन र विपद व्यवस्थापन
 - २५.५ संघीयता (राजनैतिक, प्रशासनिक र वित्तीय)

राष्ट्रिय बीमा संस्थान
प्रशासन सेवा, तह ५, सहायक क पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र : सेवा सम्बन्धी

खण्ड 'क' : बीमाको सिद्धान्त र अभ्यास

(५ अंक X ४ प्रश्न = २०)

(१० अंक X ४ प्रश्न = ४०)

१. बीमाको परिचय, सिद्धान्त र किसिम
२. बीमाको आधारभूत सिद्धान्त
३. राष्ट्रिय बीमा संस्थान: परिचय, काम, कर्तव्य र अधिकार
४. नेपाल बीमा प्राधिकरण: परिचय, काम, कर्तव्य र अधिकार
५. पुनर्बीमा:- परिचय, काम, कर्तव्य र अधिकार, पुनर्बीमाको आवश्यकता र महत्व, पुनर्बीमा करार (Reinsurance Contract), पुनर्बीमाका प्रकार, Ceding Company, Accepting Company, Catastrophic Protection Company
६. बीमा अभिकर्ता तथा दलाल र आचारसहिता
७. स्वास्थ्य बीमा र सामाजिक सुरक्षा
८. नेपालको हालको बीमा बजारको स्थिति, समस्या तथा संभावनाहरु
९. राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा बीमा क्षेत्रको भूमिका
१०. बीमा व्यवसाय व्यवस्थापनका महत्वपूर्ण पक्षहरु:- अन्डरराइटिङ तथा दावी भूक्तानी प्रक्रिया
११. Terms in Life Insurance: Forfeiture, Paid Up Value, Surrender Value, Maturity Value, Revival of Insurance Policy, Bonus Rate
१२. जोखिम: अवधारणा, प्रकारहरु, जोखिम व्यवस्थापन गर्ने तरिकाहरु
१३. सावधिक, आजीवन र म्यादी जीवन बीमा
१४. लघु बीमा
१५. जीवन बीमा करारका आवश्यक तत्वहरु
१६. जीवन बीमा गराउने विधि
१७. बीमाङ्कीय मूल्याङ्कन (Actuarial Valuation): परिचय र तरिका

राष्ट्रिय बीमा संस्थान
प्रशासन सेवा, तह ५, सहायक क पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

खण्ड 'ख' : बीमा सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

(५ अंक X ४ प्रश्न = २०)

(१० अंक X २ प्रश्न = २०)

१. नेपालको संविधान
२. मूलुकी देवानी संहिता २०७४ (करार सम्बन्धी व्यवस्था)
३. आयकर ऐन, २०५८
४. कम्पनी ऐन, २०६३
५. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३
६. सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
७. भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
८. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४
९. मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२
१०. सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन, २०६४ तथा नियमावली
११. बोनस ऐन, २०३० तथा नियमावली
१२. सम्पत्ति शुद्धीकरण ऐन, २०६४ र सम्पत्ति शुद्धीकरण नियमावली, २०७३
१३. राष्ट्रिय साइबर सुरक्षा नीति, २०७३
१४. विद्युतीय कारोबार ऐन, २०६३
१५. बीमा ऐन, २०७९
१६. राष्ट्रिय बीमा संस्थान ऐन, २०२५
१७. बीमकको सस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७३
१८. बीमक दर्ता तथा बीमा व्यवसाय संचालन सम्बन्धि निर्देशिका, २०७३
१९. राष्ट्रिय बीमा सस्था कर्मचारी नियमावली
२०. जीवन बीमा व्यवसाय गर्ने बीमकको वित्तीय विवरण सम्बन्धी निर्देशन